

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ &
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Τάσεις στην Ελληνική Οικονομία (και ο ρόλος του δημόσιου τομέα)

Νίκος Βέττας
Γενικός Διευθυντής IOBE
Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών
vettas@iobe.gr | www.iobe.gr

14^ο Συνέδριο ECR Hellas

Αθήνα, 28 Σεπτεμβρίου 2021

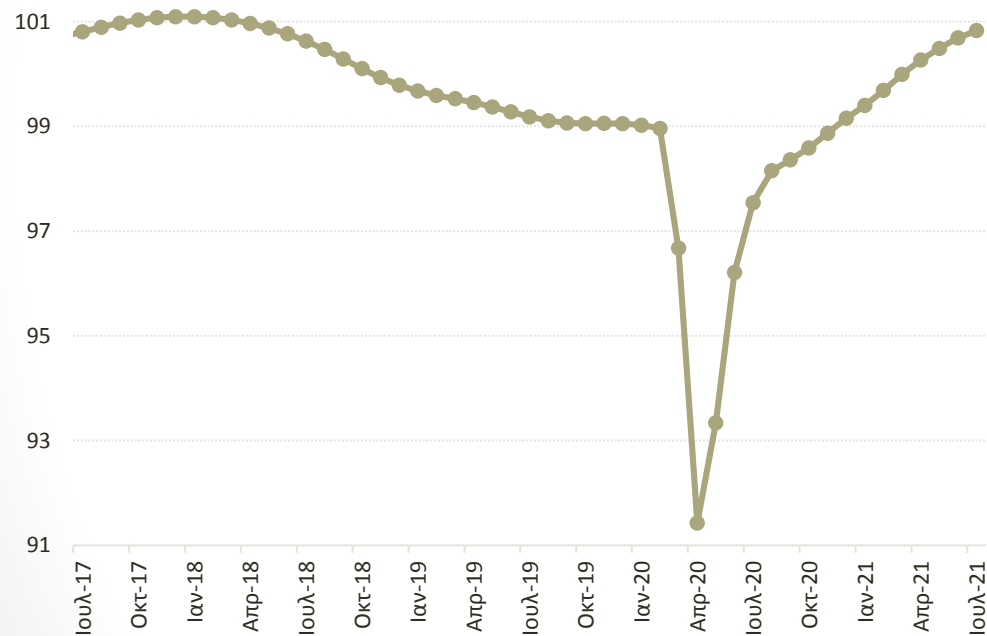
Πλαίσιο και τάσεις

- Η παγκόσμια οικονομία ανακάμπτει ισχυρά – υψηλή μεγέθυνση σε τομείς και περιοχές της.
- Στην Ευρώπη, ισχυρή ανάκαμψη το β' τρίμηνο (13,8%) - προβλέψεις για ισχυρότερη μεγέθυνση στο σύνολο του 2021.
- Η ελληνική οικονομία ανακάμπτει ταχύτερα (16,2%) από τον μέσο όρο ΕΕ - αντιστροφή της ταχύτερης συρρίκνωσης πέρυσι.
- Δυναμική που σχετίζεται με τη δομή της: υψηλότερη συμμετοχή κατανάλωσης και τομέων όπως το λιανικό εμπόριο, οι μεταφορές και ο τουρισμός.
- Συνεχιζόμενη άνοδος των εξαγωγών αγαθών.
- Επιστροφή (;) σε 'δίδυμα ελλείματα' (δημοσιονομικό και ισοζύγιο πληρωμών)

Παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα και εμπόριο

Συνεχίστηκε η ανοδική πορεία του CLI
(Ιούλιος, για 15^ο μήνα)

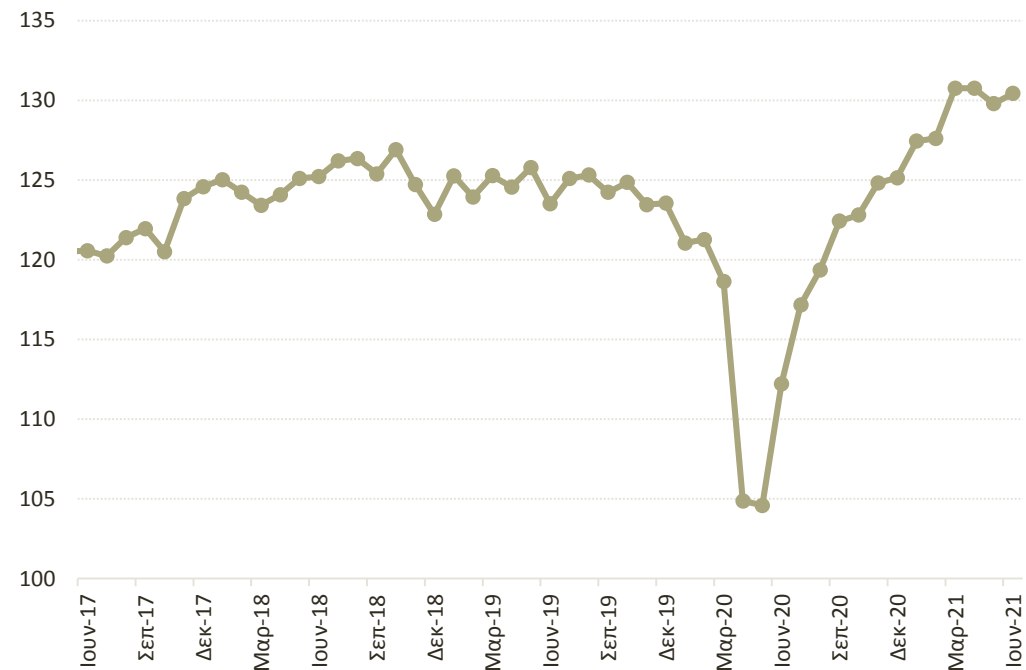
Σύνθετος πρόδρομος δείκτης ΟΟΣΑ (CLI)
(Μακροχρόνιος μέσος όρος = 100)

Πηγή: ΟΟΣΑ

Μικρή ενίσχυση του όγκου διεθνούς εμπορίου τον Ιούνιο (+0,5% από Μάιο). Μέση αύξηση 13,8% στο πρώτο εξάμηνο.

Παγκόσμιος Δείκτης Όγκου Εμπορίου (CPB)
(εποχικά διορθωμένα στοιχεία, 2010=100)

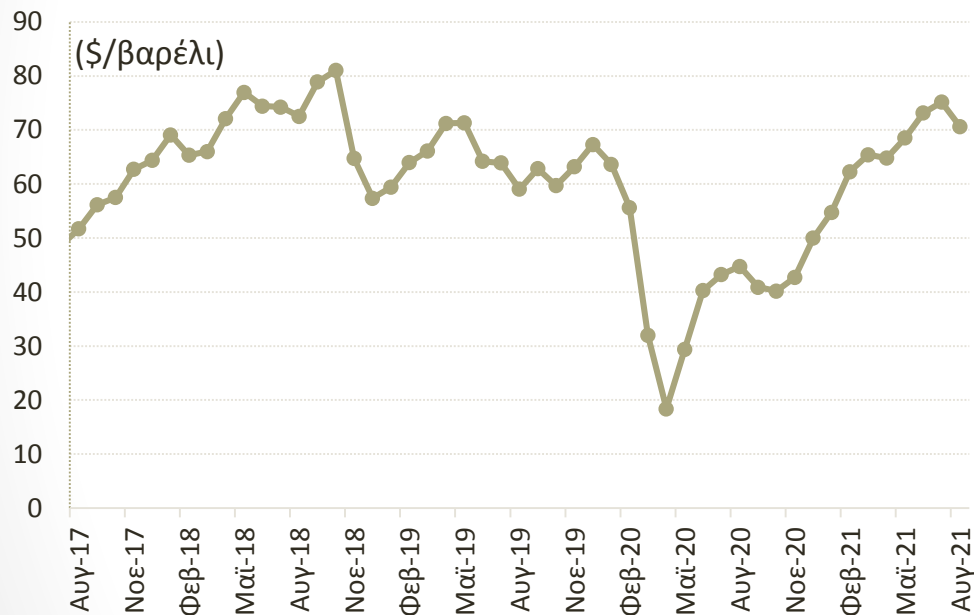

Πηγή: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis

Οι τιμές των εμπορευμάτων αυξάνονται

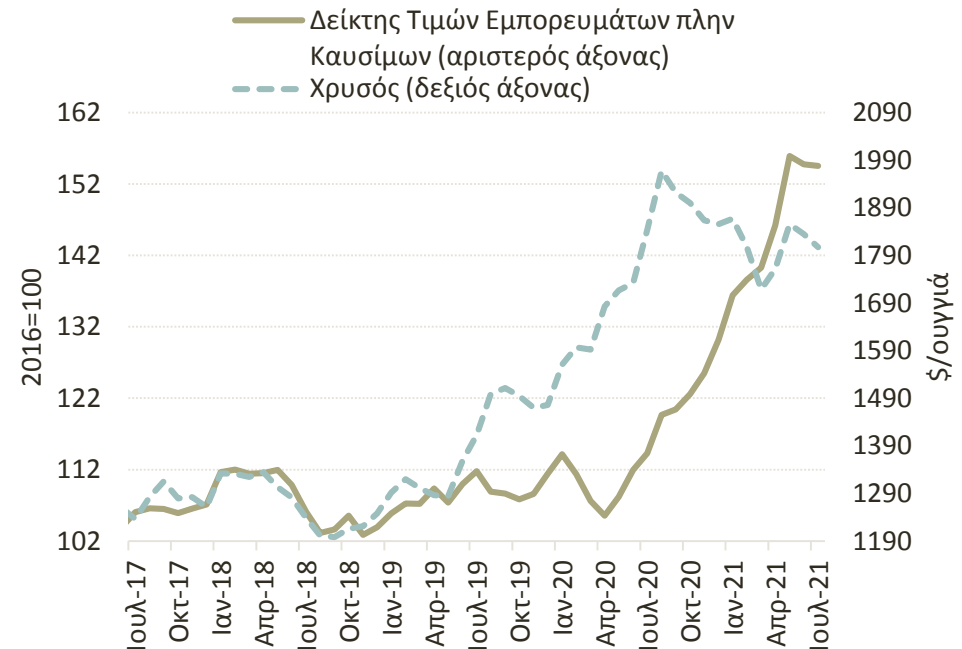
Κατόπιν ισχυρής ανόδου επί 9μηνο (+87,0%), πτώση 6,1% της τιμής του πετρελαίου τον Αύγουστο (\$70,6/βαρέλι)

Τιμή αργού πετρελαίου (Brent)

Πηγή: U.S. Energy Information Administration

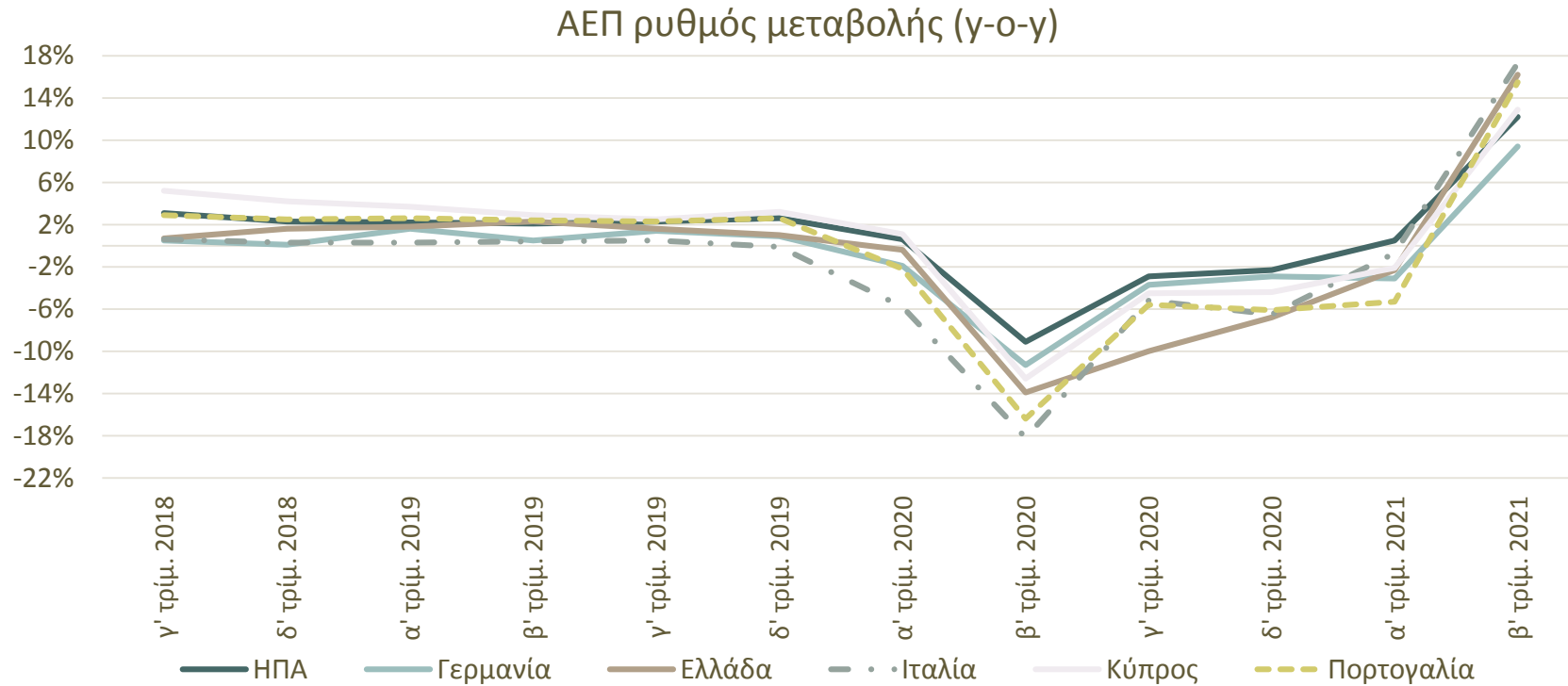
Διακυμάνσεις στην τιμή του χρυσού το 2021. Οριακή κάμψη στον δείκτη τιμών λοιπών εμπορευμάτων, που ανερχόταν επί 1 έτος (Μάιος 2020 – Μάιος 2021)

Πηγή: ΔΝΤ, Commodity data portal

ΑΕΠ

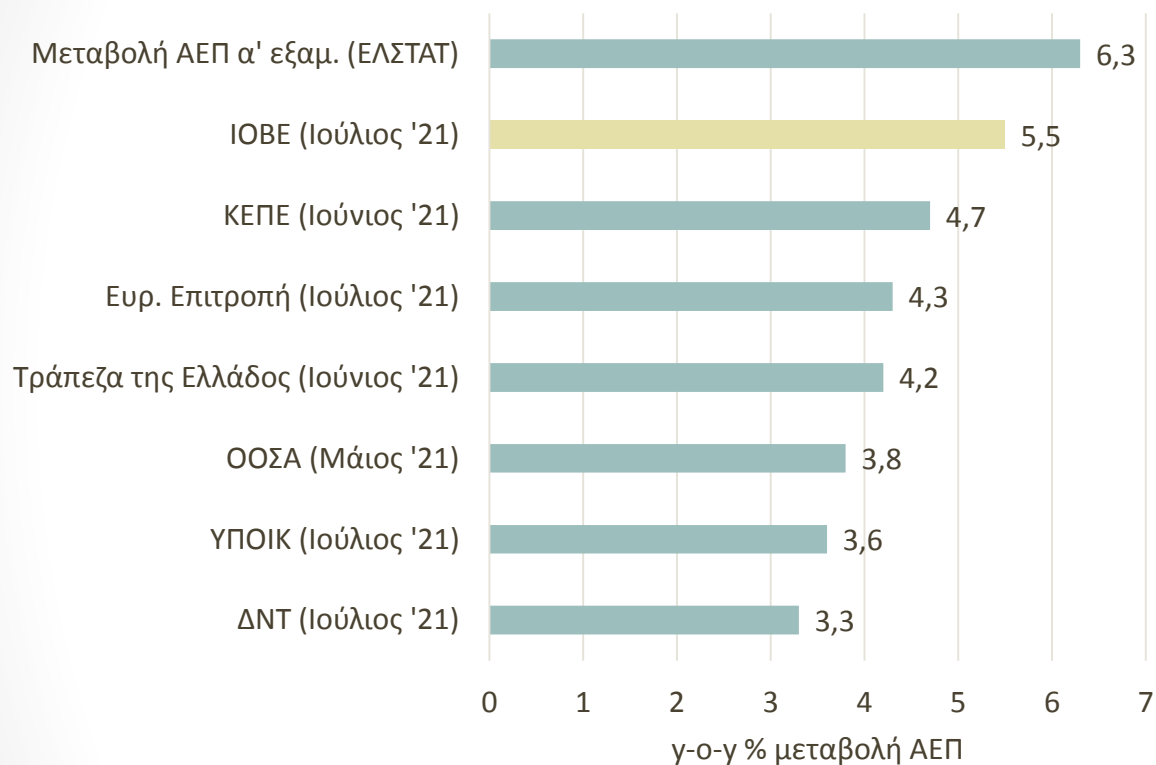
- Ισχυρή ανάκαμψη 16,2% το β' τρίμ. 2021, από ύφεση 2,3% στο προηγούμενο τρίμηνο και πτώση ΑΕΠ 13,9% στο β' τρίμ. 2020.
- Κυρίως από ενίσχυση ιδιωτικής κατανάλωσης (+13,2%) και εξαγωγών, σε προϊόντα (+17,1%), και υπηρεσίες (+28,8%). Ανάκαμψη εγχωρίως ισχυρότερη του μέσου όρου στην ΕΕ (+13,8%).
- Η 6^η ισχυρότερη άνοδος ΑΕΠ στην ΕΕ, πίσω από οικονομίες οι οποίες πέρυσι είχαν δεχθεί ιδιαίτερα ισχυρό πλήγμα από την αρχική εξάπλωση της πανδημίας (Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία).

Πηγές: Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί, Eurostat

Προβλέψεις μεταβολής ΑΕΠ

Προβλέψεις μεταβολής ΑΕΠ 2021

Προβλέψεις ΙΟΒΕ-Ιούλιος 2021 (Βασικό σενάριο)

Δημόσια κατανάλωση: +3,0% έως +4,5%

Ιδιωτική κατανάλωση: +3,5% έως +4,5%

Επενδύσεις: +14% έως +17%

Εξαγωγές: +12% έως +15%

Εισαγωγές: +10% έως +13%

Ανάπτυξη: 5,0% έως 5,5%

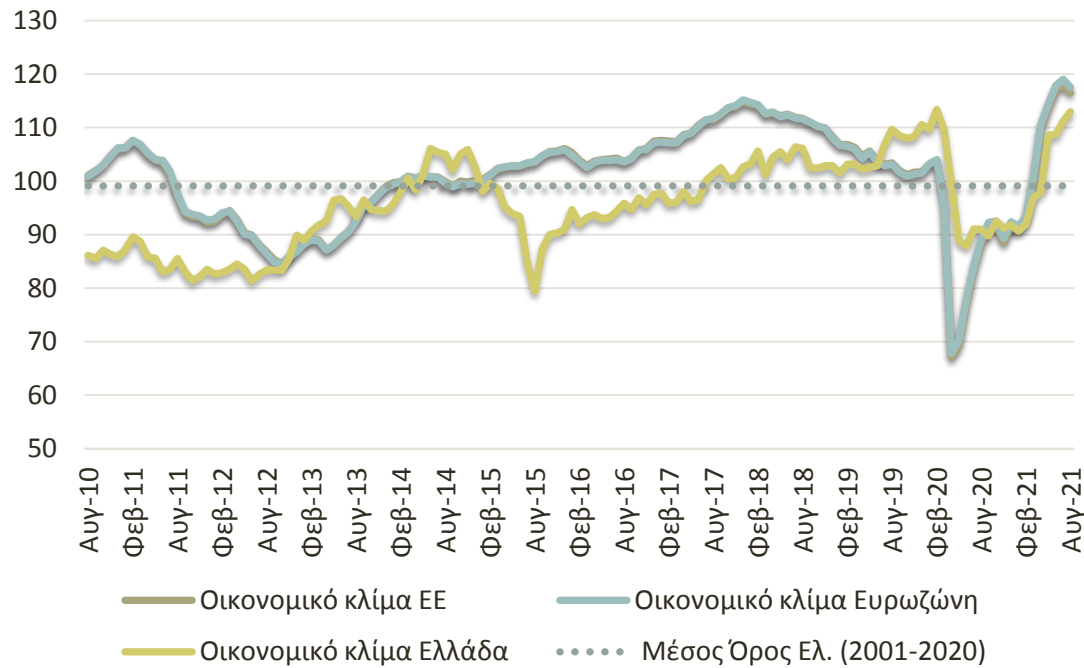
Ανεργία: 16,0% - 16,3%

Πληθωρισμός: 0,3% έως 0,6%

Πηγές: Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί, ΕΛΣΤΑΤ, Σεπτέμβριος 2021 - Η Ελληνική Οικονομία 02/21, ΙΟΒΕ, Ιούλιος 2021 – Οικονομικές Εξελίξεις, τεύχος 45, ΚΕΠΕ, Ιούνιος 2021 – European Economic Forecast, summer 2021, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ιούλιος 2021 – Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής 2020-2021, ΤτΕ, Ιούνιος 2021 - Economic Outlook 109, ΟΟΣΑ, Μάιος 2021 - Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2022-2025, ΥΠΟΙΚ, Ιούλιος 2021 – Article IV Report, ΔΝΤ, Ιούλιος 2021

Ελλάδα: Οικονομικό κλίμα και καταναλωτική εμπιστοσύνη

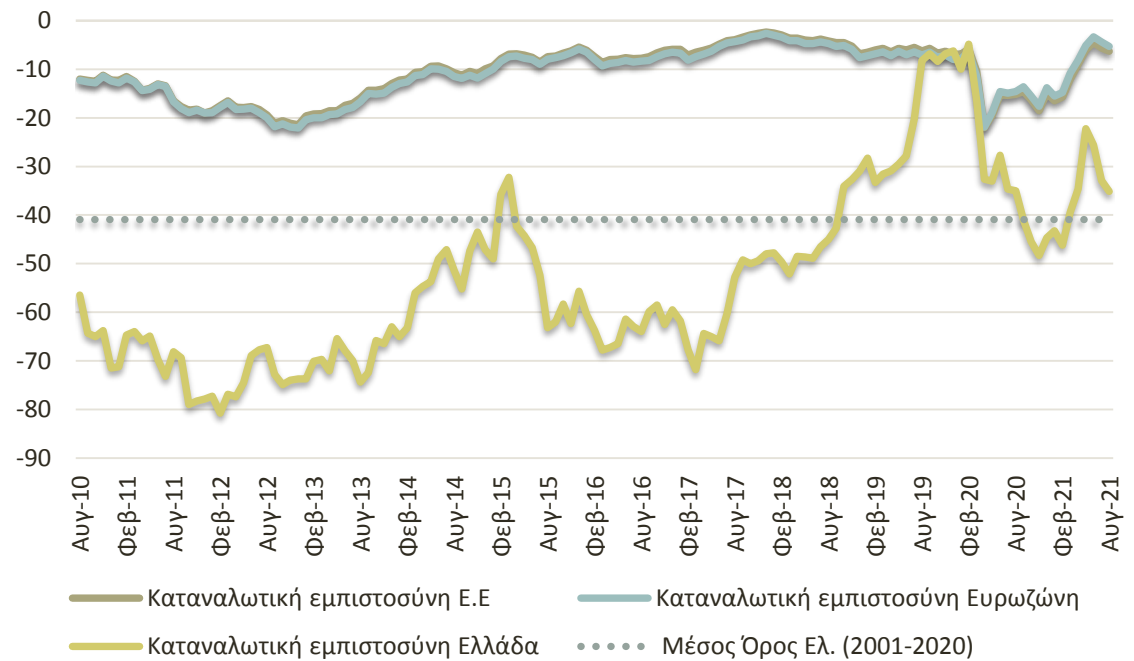
Συνεχίστηκε η βελτίωση του οικονομικού κλίματος τον Αύγουστο για 7^ο μήνα. Αύξηση 22,3 μονάδων έναντι Ιανουαρίου, στο υψηλότερο επίπεδο 18 μηνών.

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, IOBE

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος διαμορφώθηκε τον Αύγουστο στις 113,0 μονάδες, έναντι 111,2 μονάδων τον προηγούμενο μήνα και 91,0 μονάδων πριν ένα χρόνο.

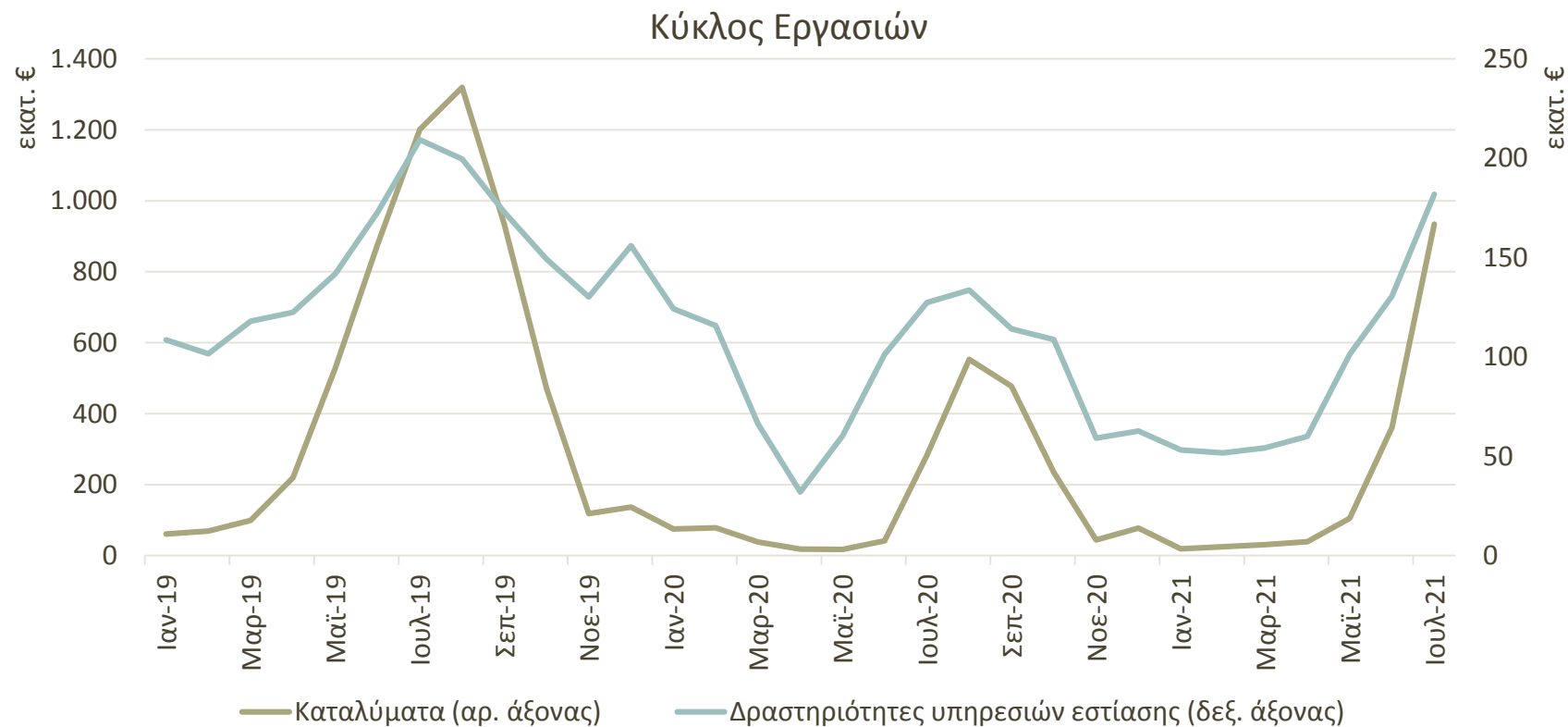
Υποχώρηση καταναλωτικής εμπιστοσύνης για 3^ο μήνα τον Αύγουστο, ύστερα από σημαντική ενίσχυση στο δμηνο Δεκεμβρίου-Μαΐου (+26,1 μονάδες)

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης υποχώρησε ήπια τον Αύγουστο και διαμορφώθηκε στις -35,1 (από -32,9) μονάδες τον προηγούμενο μήνα, στα ίδια επίπεδα σε σχέση με τα περυσινά (-35,0 μονάδες)

Έσοδα κλάδων υπηρεσιών Καταλύματος - Εστίασης

- Αύξηση κύκλου εργασιών στο 7μηνο Ιανουαρίου-Ιουλίου 175% στα Καταλύματα και 1% στην Εστίαση από πέρυσι
- Στο 49,5% του επιπέδου του 2019 οι εισπράξεις στα Καταλύματα, στο 64,9% στην Εστίαση

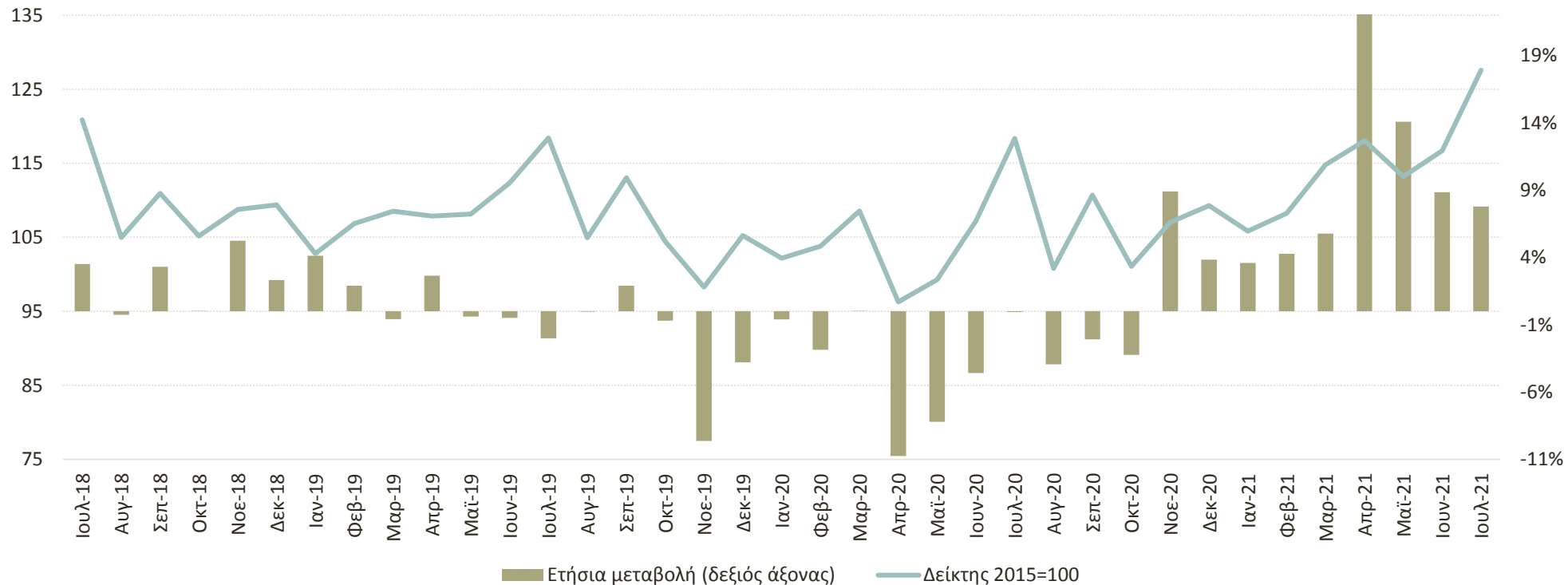

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Βιομηχανική παραγωγή

- Άνοδος 9,4% στο 7μηνο του 2021. Έντονη άνοδος στα Φάρμακα (+12,2%, σε συνέχεια +15,0% πέρυσι), αύξηση στα Βασικά Μέταλλα (+5,8%, κατόπιν -8,8%) και ήπια ενίσχυση στα Τρόφιμα (+2,4%, από -2,4% το 2020).

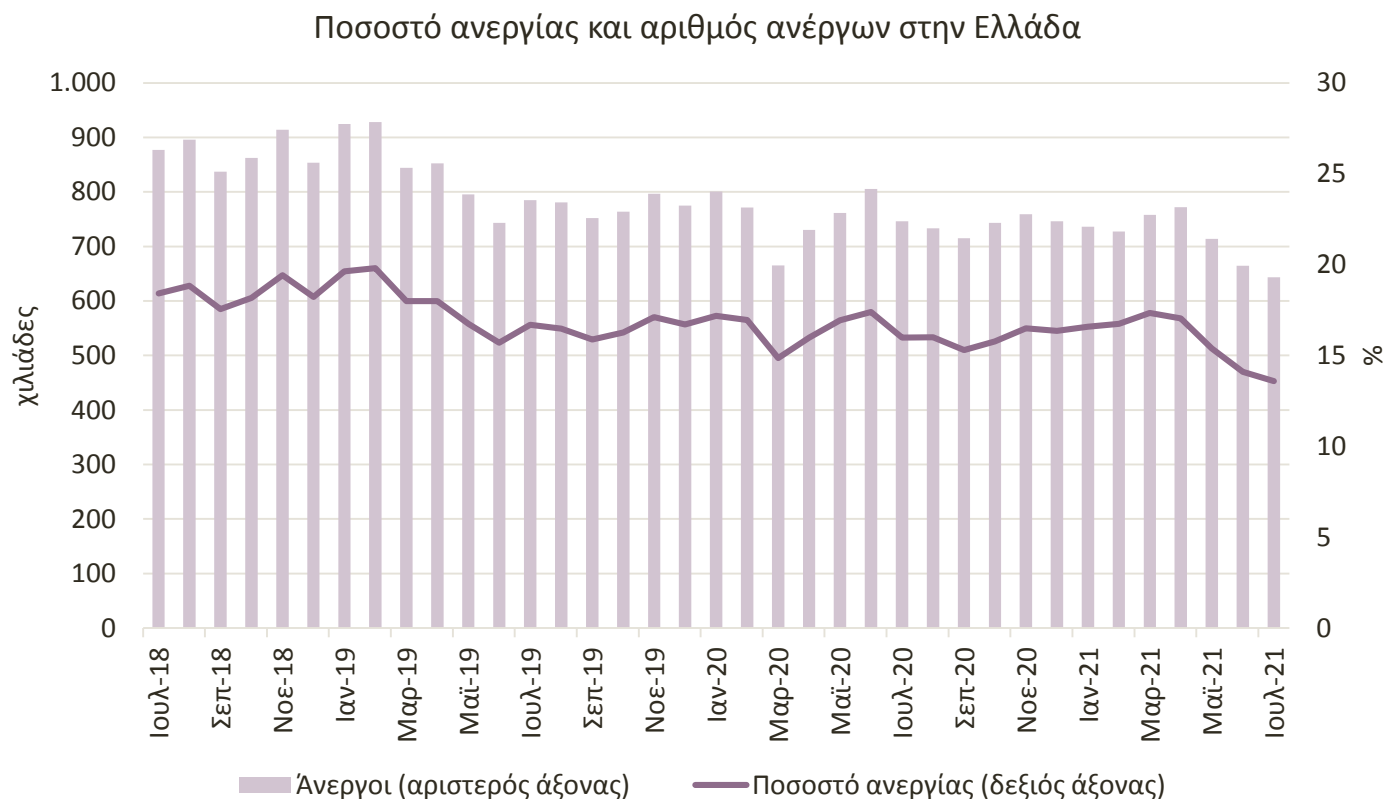
Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Σημαντική μείωση ανεργίας (έως τον Ιούλιο)

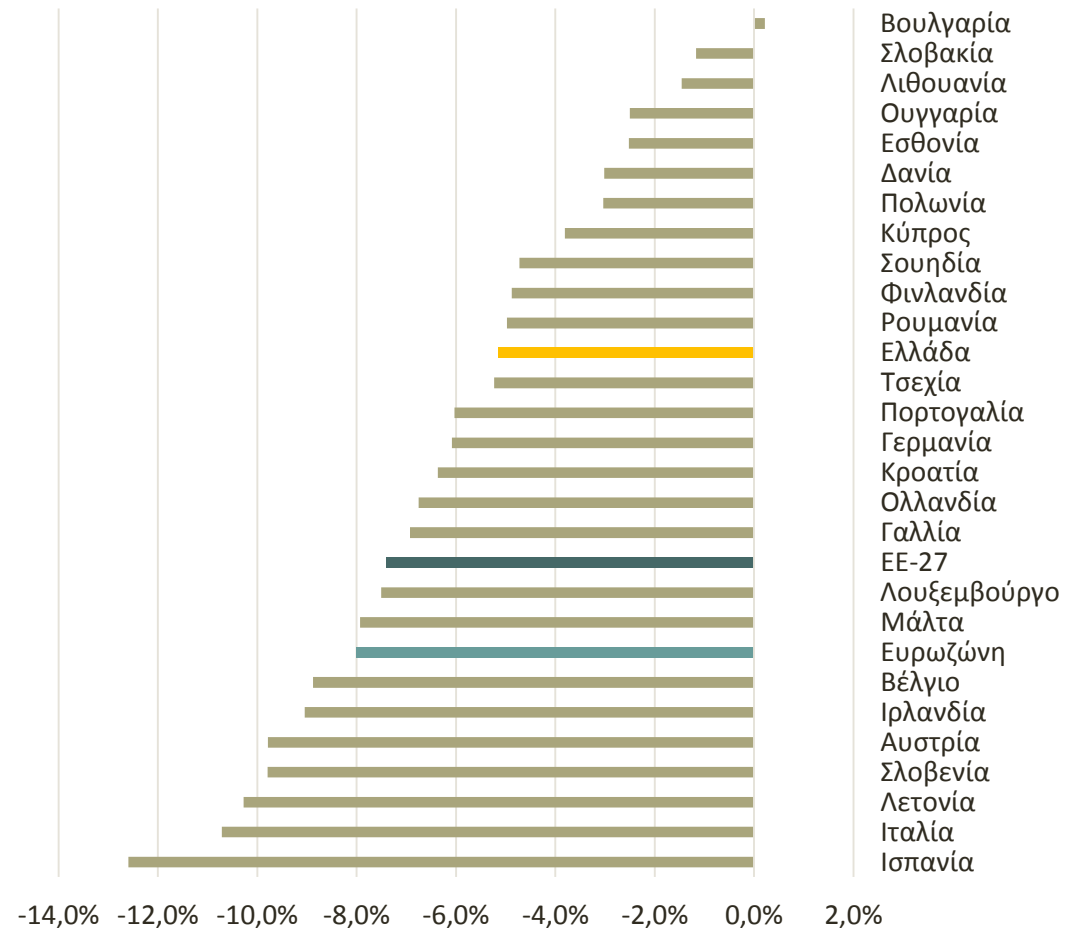
- Το μη εποχικά προσαρμοσμένο ποσοστό ανεργίας περιορίστηκε τον Ιούλιο κατά 2,4 ποσοστιαίες μονάδες συγκριτικά με τον Ιούλιο του 2020, στο 13,6%. Είναι το χαμηλότερο για αυτή την περίοδο από το 2011.
- Η μείωση του ποσοστού ανεργίας από πέρυσι προήλθε από ισχυρή άνοδο της απασχόλησης (+170,1 χιλ. άτομα), που περιόρισε σημαντικά το μη ενεργό πληθυσμό (-98,1 χιλ. άτομα).

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Πτώση κατανάλωσης νοικοκυριών στην Ελλάδα το 2020 μικρότερη του μέσου όρου σε ΕΕ και Ευρωζώνη

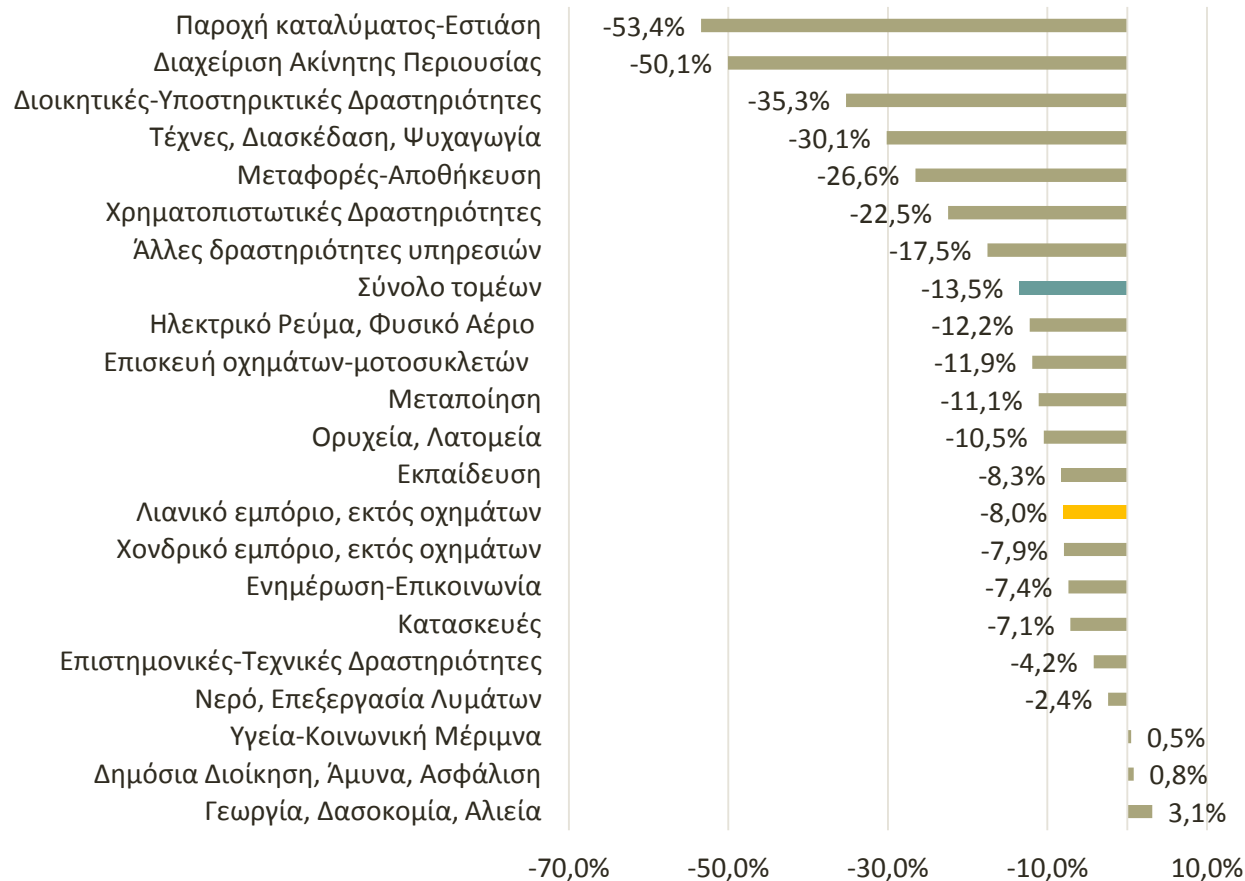
% μεταβολή κατανάλωσης νοικοκυριών 2020

Πηγή: Eurostat

Ηπιότερη υποχώρηση δραστηριότητας στο Λιανικό Εμπόριο από το σύνολο της ελληνικής οικονομίας

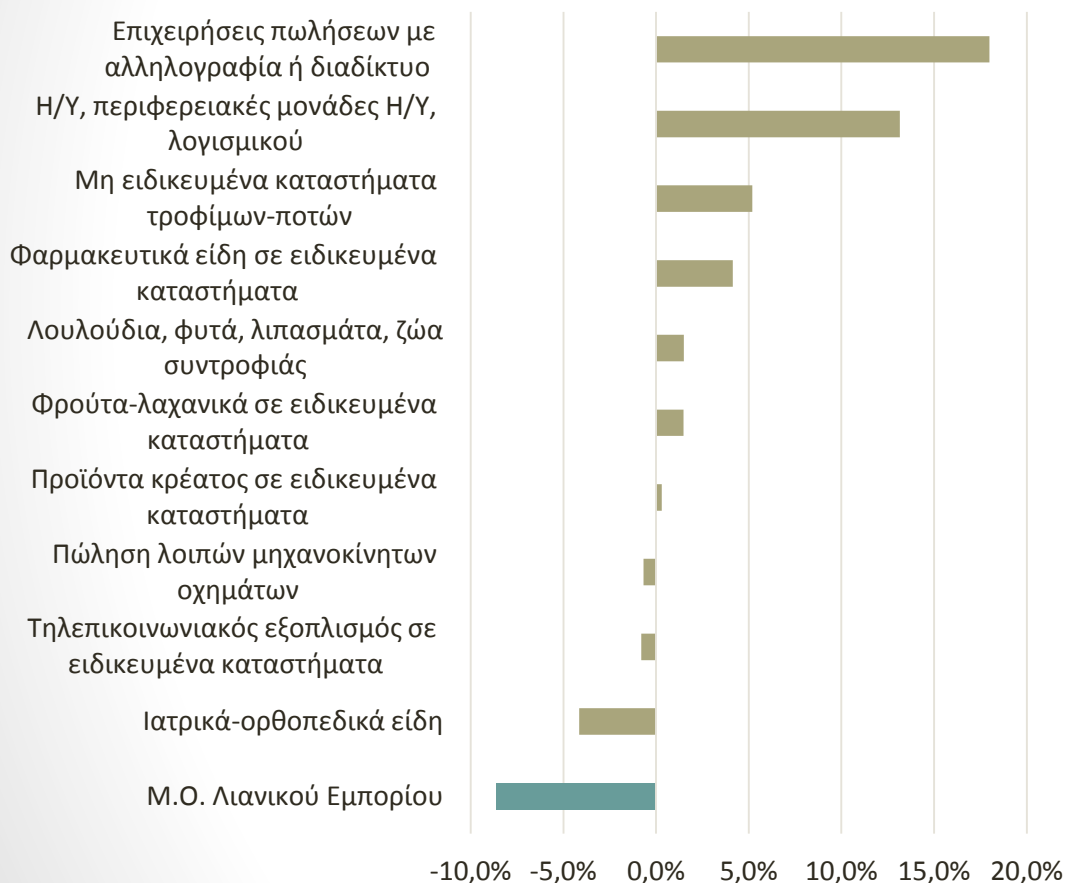
% μεταβολή κύκλου εργασιών 2020

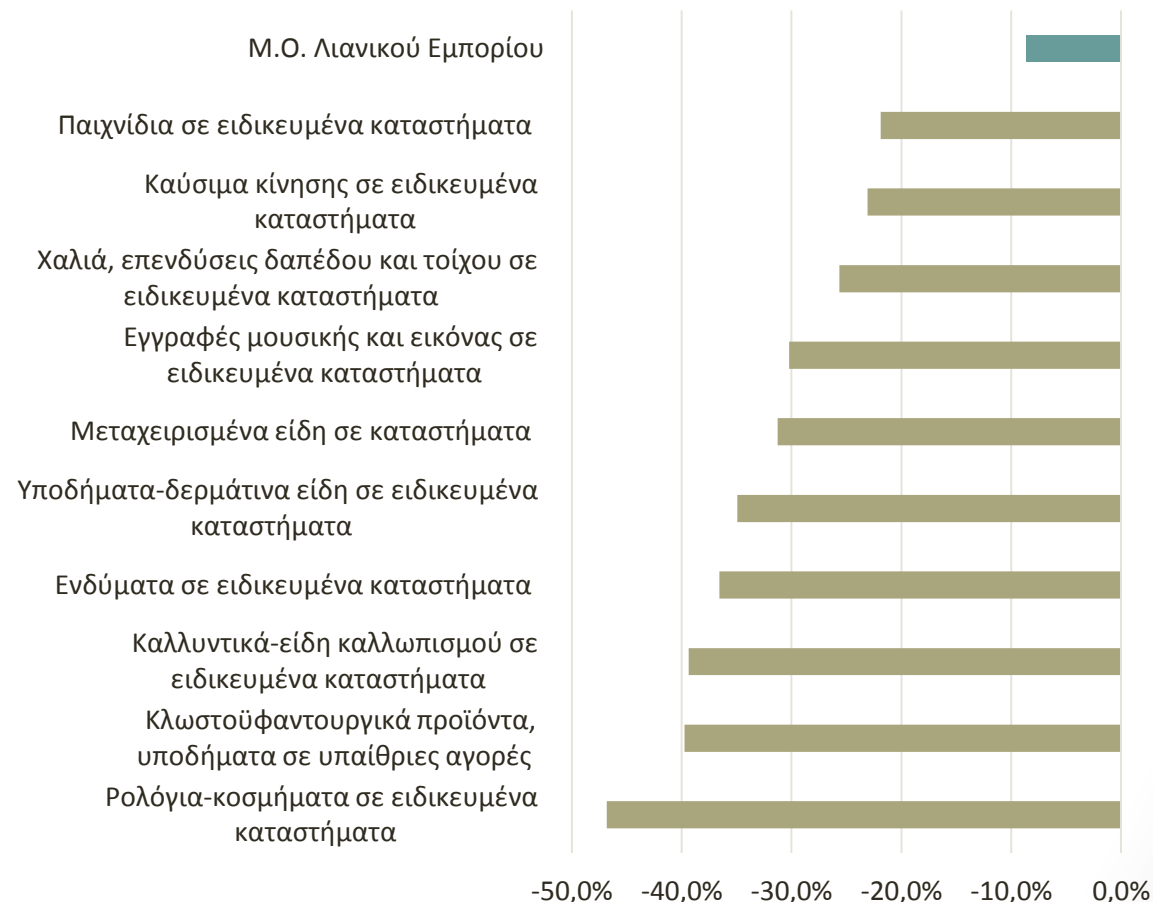
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ποικίλες τάσεις στο Λιανικό Εμπόριο λόγω πανδημίας

% Μεταβολή κύκλου εργασιών 2020 (top-10)

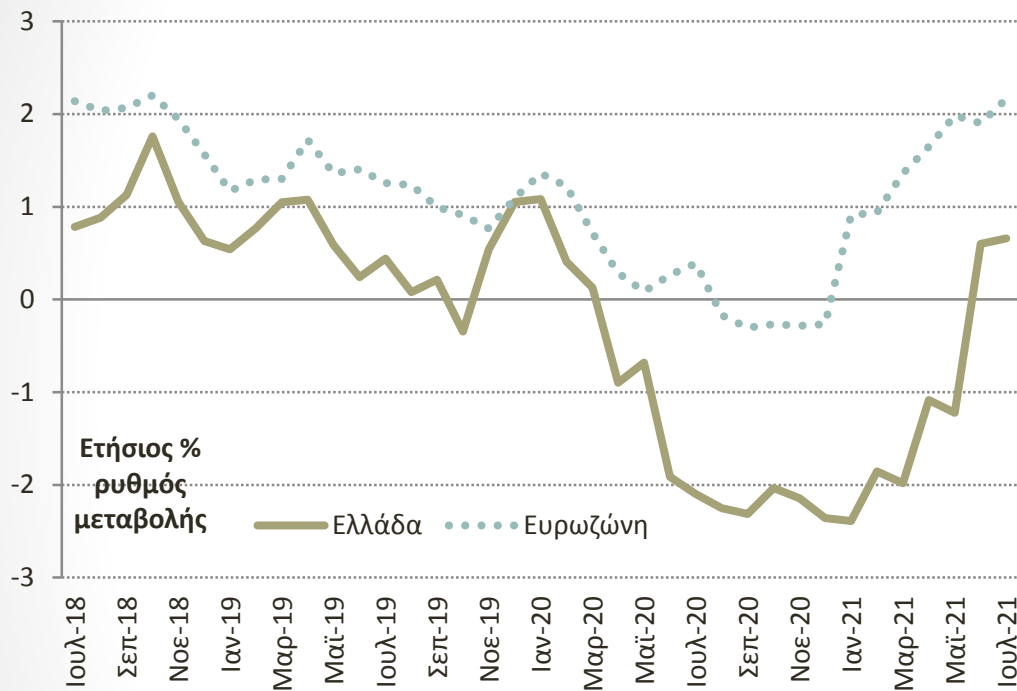
% Μεταβολή κύκλου εργασιών 2020 (bottom-10)

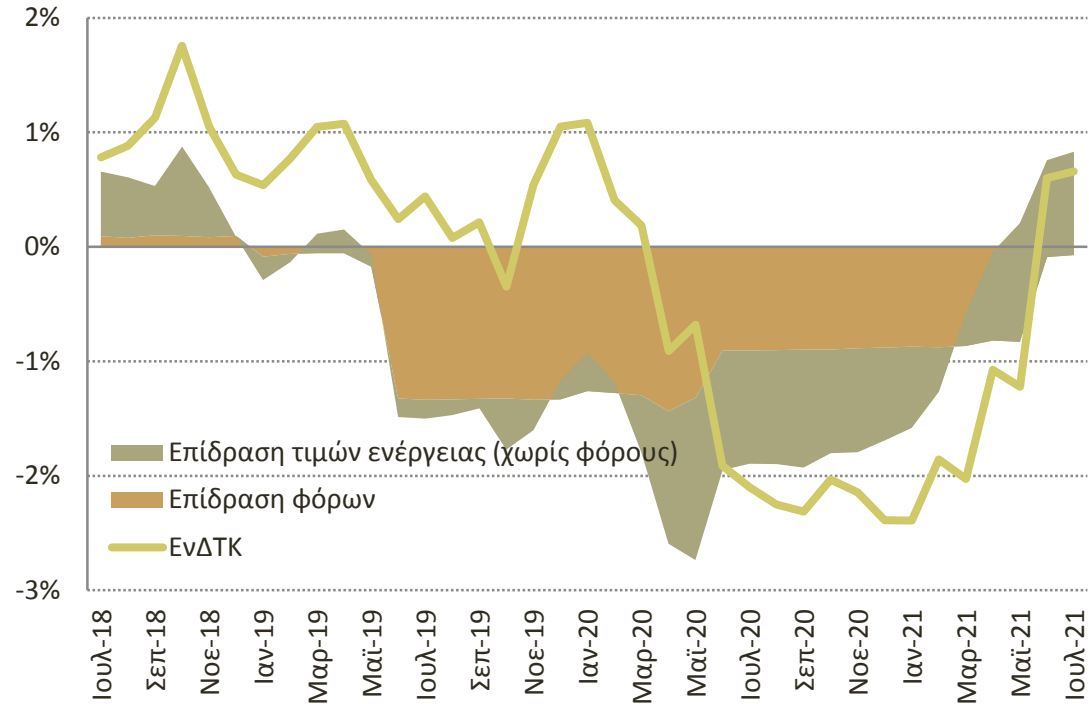
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ενισχύονται σταδιακά οι πληθωριστικές πιέσεις...

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ)

ΕνΔΤΚ στην Ελλάδα και επίδραση τιμών ενεργειακών προϊόντων και αλλαγών στη φορολογία

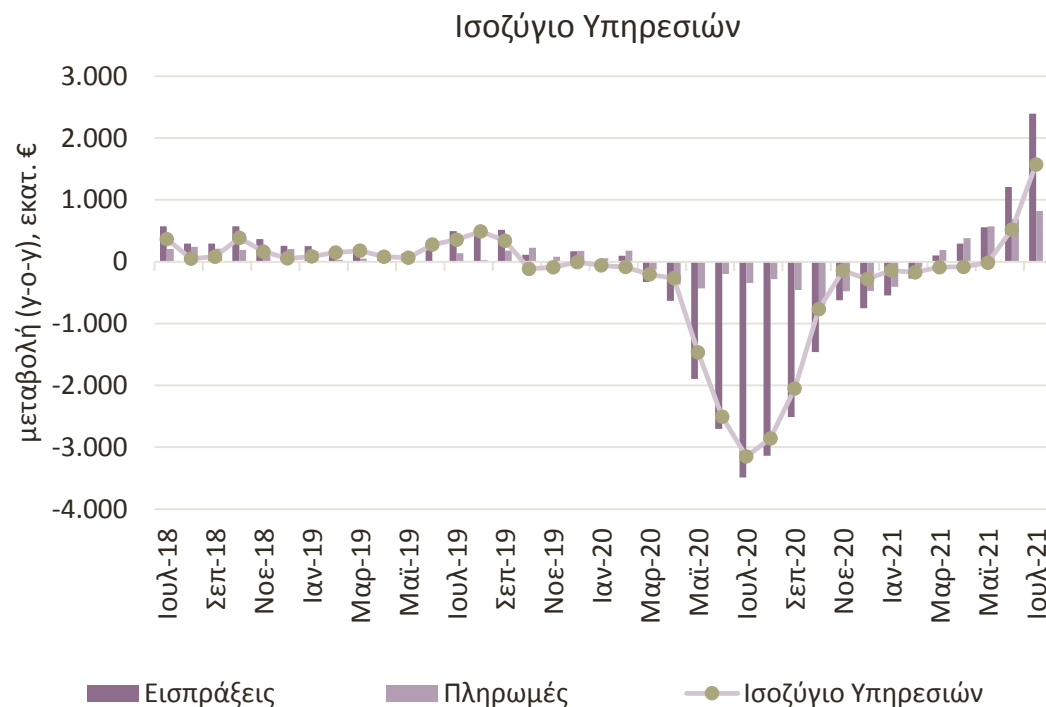
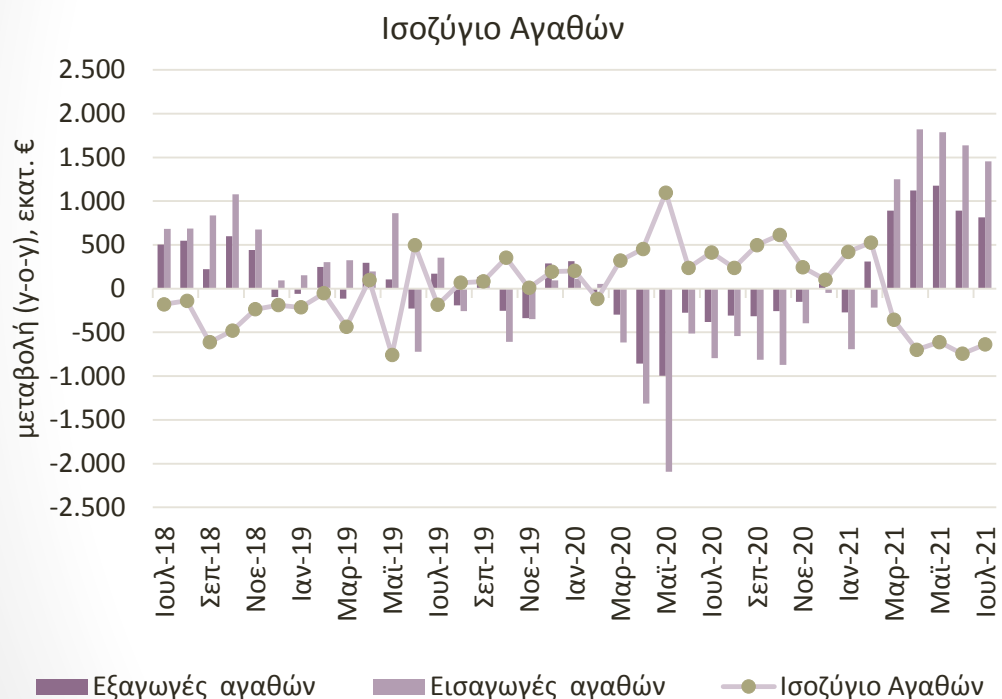

Πηγές: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Eurostat

- ...από αύξηση των τιμών ενεργειακών αγαθών (+1,7 π.μ. στο ΔΤΚ από τον Δεκέμβριο του 2020), αλλά και υποχώρηση των αποπληθωριστικών επιδράσεων των έμμεσων φόρων(+0,9 π.μ.), καθώς και η ενίσχυση της ζήτησης (+0,6 π.μ.).
- Πληθωρισμός 1,4% τον Ιούλιο του 2021. Αντιπληθωρισμός 0,4% στην περίοδο Ιανουαρίου- Ιουλίου, έναντι πτώσης του ΔΤΚ κατά 0,7% πριν ένα χρόνο.

Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (1)

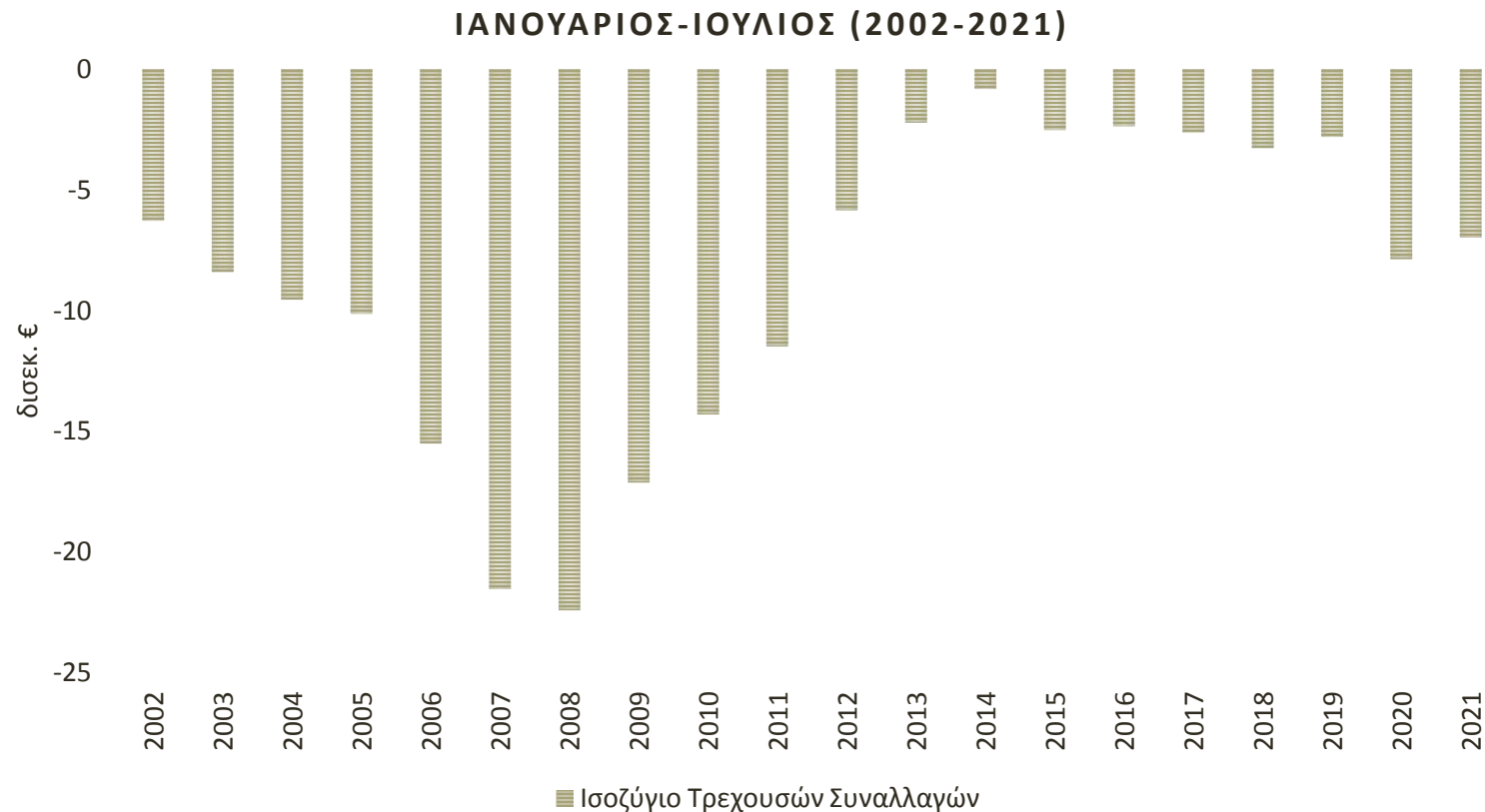
- Αύξηση ελλείμματος ισοζυγίου αγαθών στο επτάμηνο κατά €2,1 δισεκ., με διεύρυνση εξαγωγών (+€4,9 δισεκ.) αλλά κυρίως εισαγωγών (+€7,0 δισεκ.). Ισόποση αύξηση εξαγωγών και εισαγωγών καυσίμων (+€1,8 δισεκ.), άρα η ενίσχυση του ελλείμματος οφείλεται στα λοιπά αγαθά.
- Το πλεόνασμα υπηρεσιών κατέγραψε σημαντική βελτίωση στο επτάμηνο έναντι του 2020 (+€1,6 δισεκ.). Οι τουριστικές εισπράξεις αυξήθηκαν στο επτάμηνο κατά €2,0 δισεκ., παραμένοντας όμως στο 37,1% του επιπέδου του 2019.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

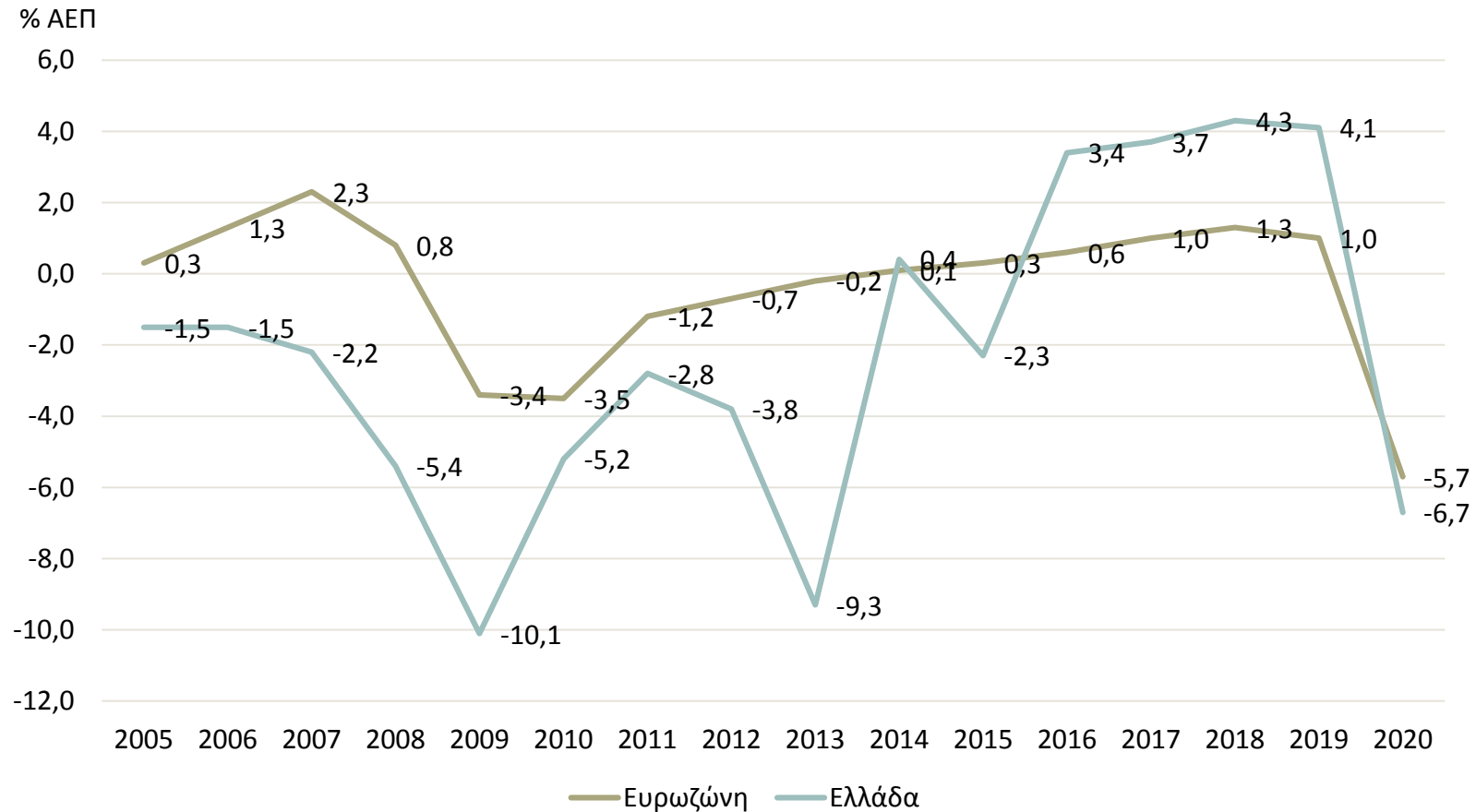
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (2)

- Συρρίκνωση ελλείμματος στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών στο 7μηνο 2021, στα €7 δισεκ., έναντι €7,9 δισεκ. το 2020, από βελτίωση του πλεονάσματος του Ισοζυγίου Υπηρεσιών, παρά την επιδείνωση του ελλείμματος στο Ισοζύγιο Αγαθών.

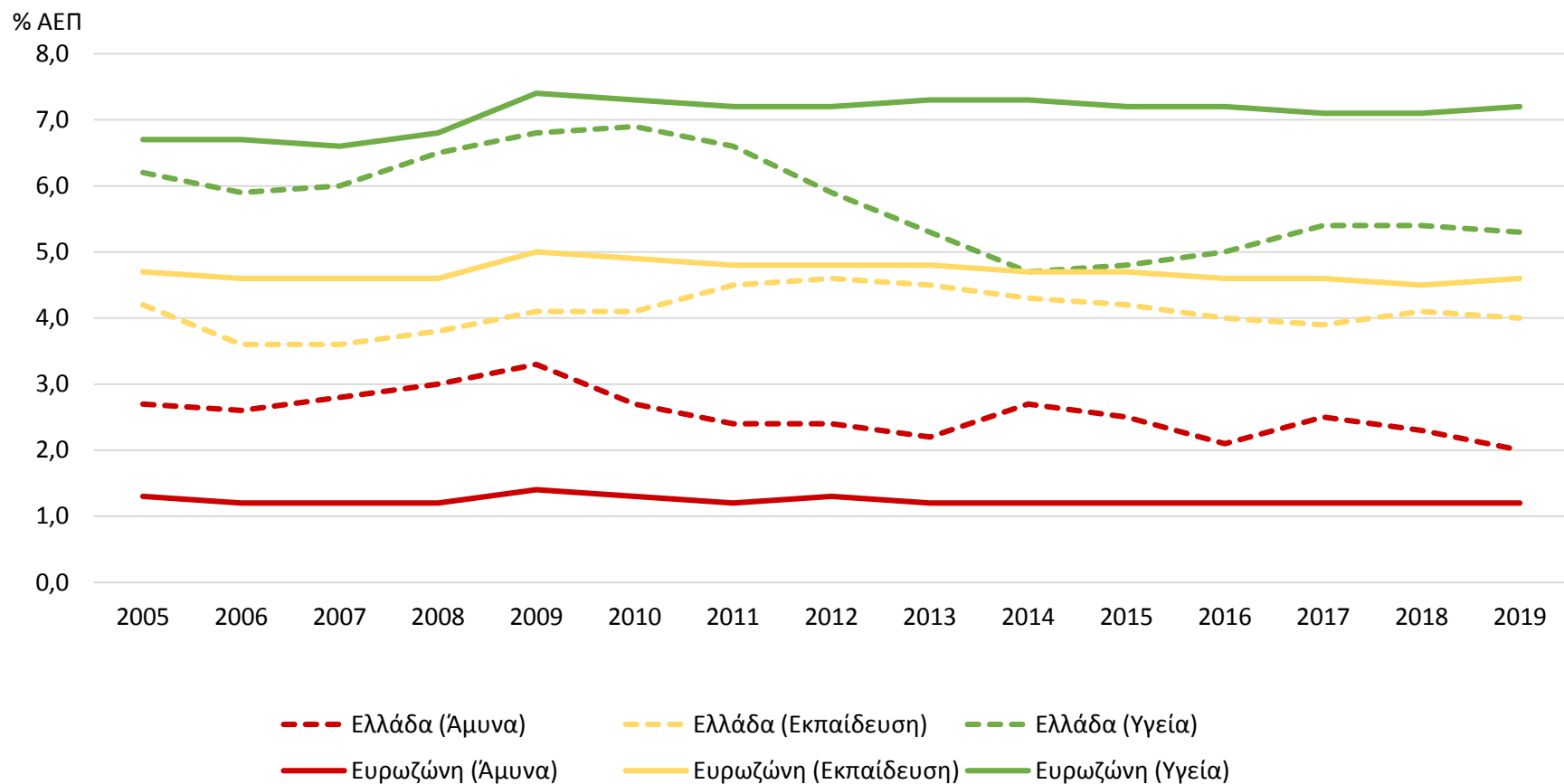
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Πρωτογενές Δημοσιονομικό Ισοζύγιο

Πηγή: Government finance statistics, Eurostat

Κατηγορίες δημόσιων δαπανών (Ελλάδα – Ευρωζώνη)

Πηγή: Government finance statistics, COFOG, Eurostat

Εκτιμήσεις επιδράσεων Σχεδίου Ανάκαμψης

Οι επιδράσεις του ΕΣΑΑ στην οικονομία διαχωρίζονται σε:

- επιδράσεις επιχορηγήσεων και δανείων του Σχεδίου (σενάριο Α)
- επιδράσεις επιχορηγήσεων-δανείων-μεταρρυθμίσεων (σενάριο Β)
- Σύγκριση αποτελεσμάτων σεναρίων με σενάριο βάσης (χωρίς ΕΣΑΑ)

Σενάριο Α

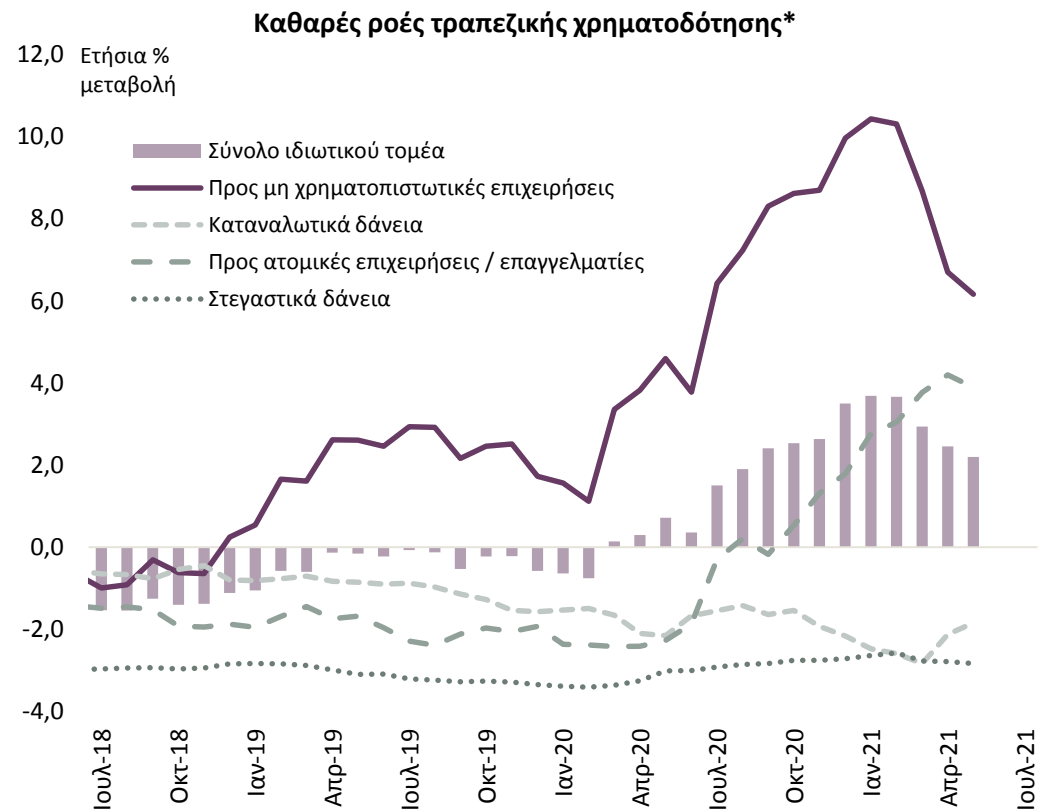
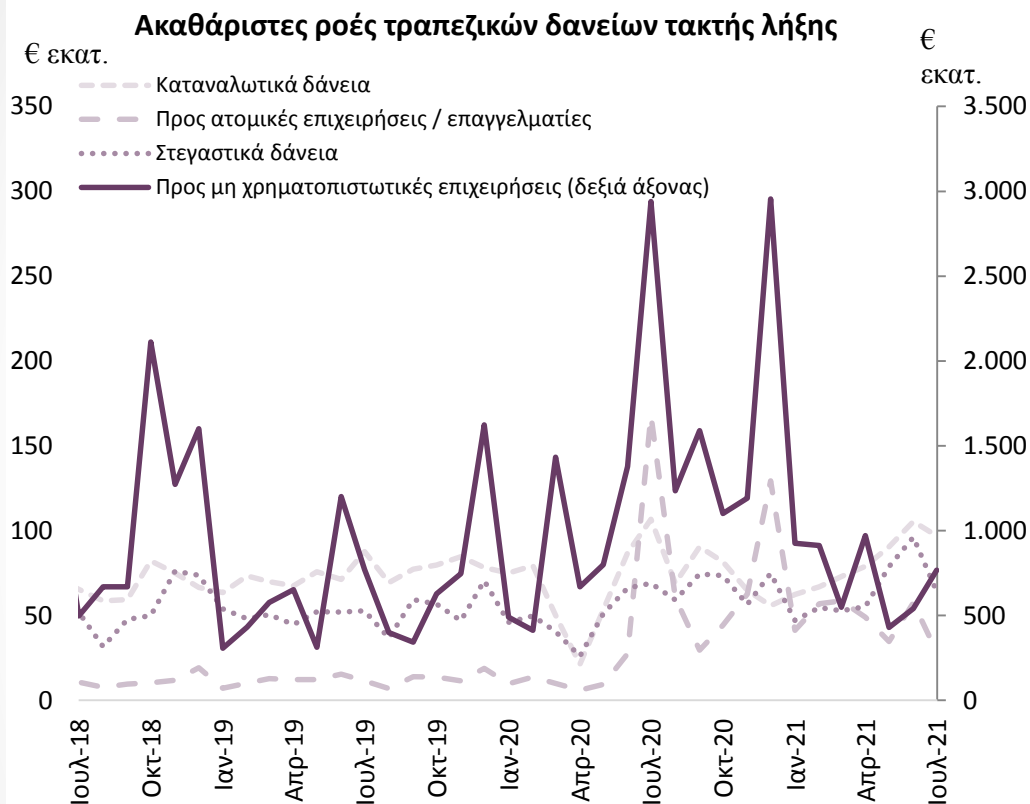
- Επιπλέον μέσος ρυθμός μεγέθυνσης ΑΕΠ περίπου **0,7 ποσοστιαίες μονάδες ετησίως** την περίοδο 2021-2026
- Υψηλότερο επίπεδο ΑΕΠ κάθε έτος, με τη μεγαλύτερη αύξηση το 2026 (+4,3% του ΑΕΠ σεναρίου βάσης)
- Ενίσχυση **ιδιωτικών επενδύσεων**, έως +18,4% ετησίως
- Σταδιακή **αύξηση απασχόλησης**, έως +2,2% ετησίως
- Διεύρυνση **φορολογικών εσόδων** έως +1,6 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ
- Οι επιδράσεις συνεχίζονται φθίνουσες μετά το 2026

Σενάριο Β

- Επιπλέον του σεναρίου Α μέσος ρυθμός μεγέθυνσης ΑΕΠ περίπου 0,45 ποσοστιαίες μονάδες ετησίως την περίοδο 2021-2026 (**συνολικά 1,15 ποσοστιαίες μονάδες ανά έτος**)
- Επιπλέον αύξηση του ετήσιου ΑΕΠ, που κορυφώνεται το 2026 (+6,9% του ΑΕΠ σεναρίου βάσης)
- Ενίσχυση **ιδιωτικών επενδύσεων**, που θα μεγιστοποιηθεί το 2026 (+20%)
- Σταδιακή **αύξηση απασχόλησης**, έως 4% το 2026 (+180 έως +200 χιλ. θέσεις εργασίας)
- Διεύρυνση **φορολογικών εσόδων** κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ μακροπρόθεσμα
- Οι επιδράσεις συνεχίζονται φθίνουσες μετά το 2026

*Αποτελέσματα εκτιμήσεων της **Τράπεζας της Ελλάδος**. Περιλαμβάνονται στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Ελλάδα 2.0)

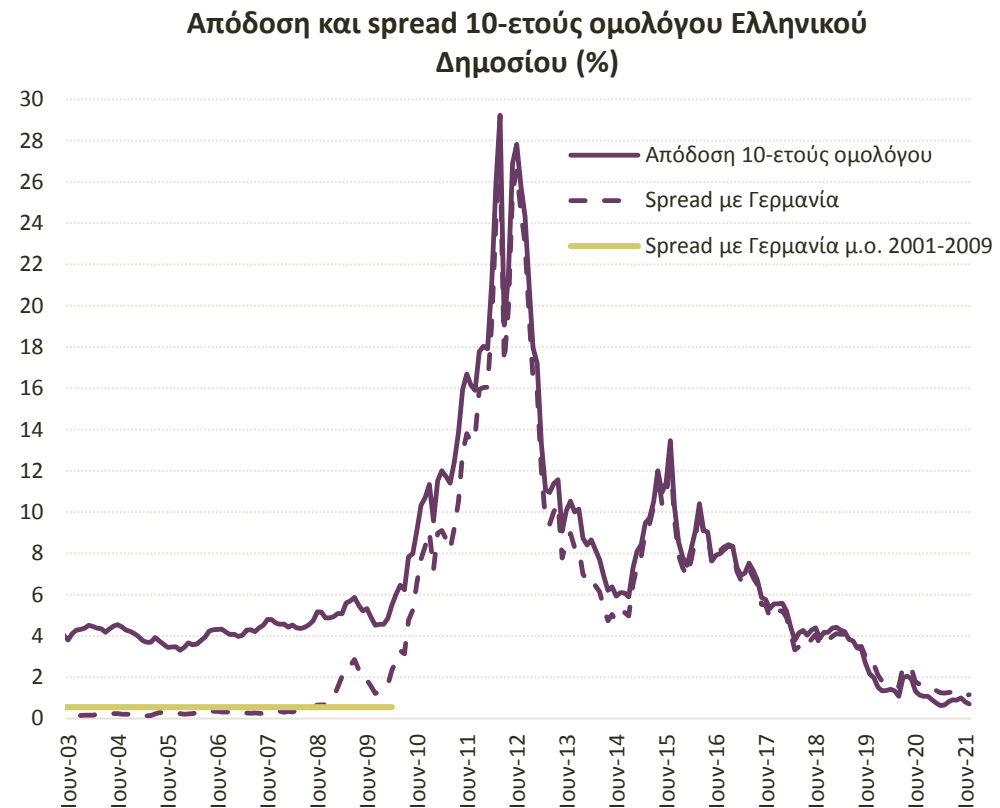
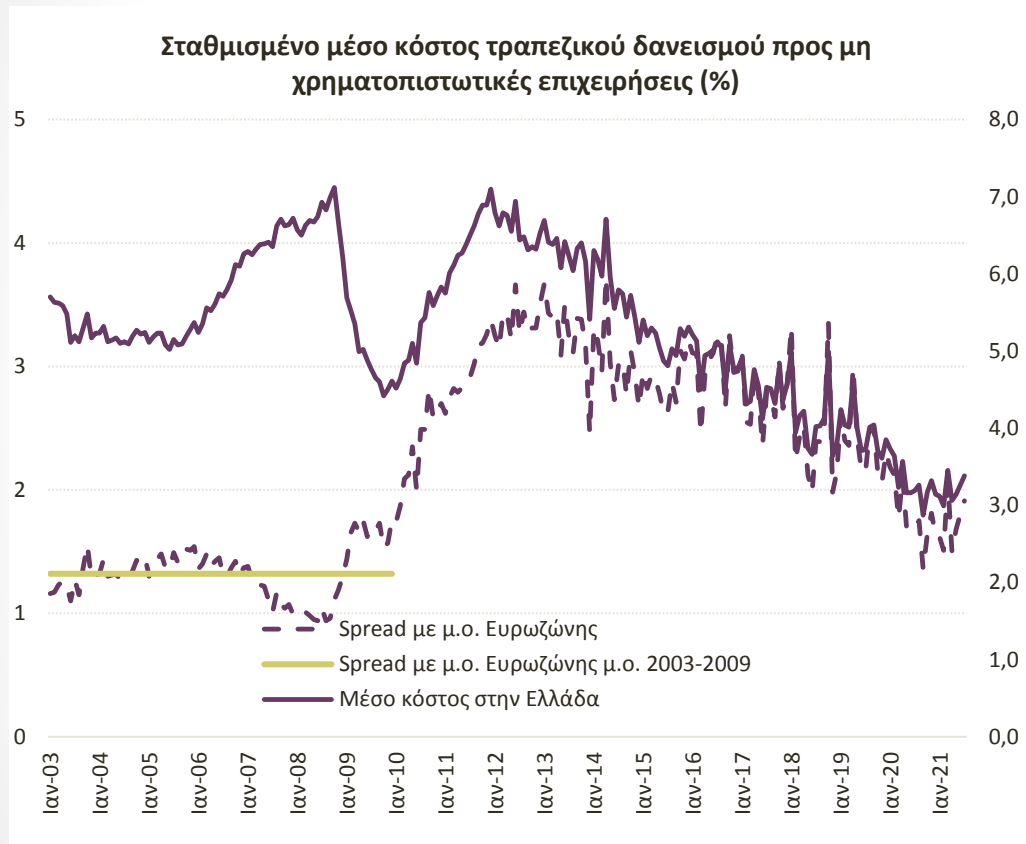
Τραπεζικά δάνεια προς τον ιδιωτικό τομέα

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Οι καθαρές ροές προκύπτουν από τις μεταβολές των υπολοίπων διορθωμένες για τις διαγραφές δανείων, απομειώσεις αξίας χρεογράφων, τις συναλλαγματικές διαφορές και τις αναταξινομήσεις/μεταβιβάσεις δανείων.

- Το σύνολο των νέων δανείων τακτής λήξης προς τις ΜΧΕ το διάστημα υπό πανδημία (Μαρ. 2020-Ιούλ. 2021) ξεπέρασε τα €20,4 δισεκ.
- Αντιθέτως, η καθαρή χρηματοδότηση των νοικοκυριών συρρικνώνεται.
- Η ανάκαμψη της χρηματοδότησης προς τις ΜΧΕ συνεχίζεται υπό την επίδραση των εγγυοδοτικών προγραμμάτων εγχώριας στήριξης της ρευστότητας, και των διευκολύνσεων χρηματοδότησης των τραπεζών από την ΕΚΤ.

Συνεχίζεται η μείωση του κόστους νέου δανεισμού δημόσιου και ιδιωτικού τομέα...

Πηγή: EKT

...ωστόσο, παραμένει υψηλότερο από το μ.ό. της Ευρωζώνης, με το spread να είναι μεγαλύτερο σε σχέση με την περίοδο προ-κρίσης, ειδικά για τον ιδιωτικό τομέα.

Τελικές παρατηρήσεις και ρόλος δημόσιου τομέα

- Η ισχυρή ανάκαμψη του ΑΕΠ έχει στηριχθεί σε μεγάλο βαθμό και στις ευρείες παρεμβάσεις στήριξης επιχειρήσεων και νοικοκυριών. Κρίσιμη η στήριξη από ΕΕ.
- Παραμένουν συστηματικά προβλήματα:
 - (α) σχετικά αδύναμη παραγωγική βάση (και αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο),
 - (β) δομική τάση δημιουργίας δημοσιονομικών ελλειμμάτων και
 - (γ) ισχυρή άτυπη οικονομία
- Τριπλός ρόλος δημοσίου τομέα:
 - (α) να διευκολύνει την ανάκαμψη,
 - (β) να επιτύχει δημοσιονομική ισορροπία μεσοπρόθεσμα, και
 - (γ) να υποστηρίξει μεταρρυθμίσεις και ένα νέο παραγωγικό υπόδειγμα